

Wat is er van waar?

Wim Betz

Regelmatig vraagt men mijn mening of raad Raangaande behandelingen die zo op het eerste gezicht onder de noemer kwakzalverij vallen. Nieuwe dubieuze therapieën dienen zich echter in zulk een grote getale aan dat het ondoenbaar is om ze alle grondig tegen het licht te houden om zodoende tot een zinnige evaluatie te komen. Binnen de reguliere geneeskunde moet gewoonlijk degene die een nieuwe behandeling ontwikkelt of toepast zelf de bewijzen leveren voor de werkzaamheid ervan. Kwakzalvers draaien de bewijslast om: 'bewijs maar dat het niet waar is'.

Experimenten op mensen zijn bij wet verboden, tenzij met uitdrukkelijke toelating door een ethische commissie. De patiënt moet ervan op de hoogte gebracht worden dat hij een ex-

perimentele behandeling ondergaat met onzekere resultaten en hij moet daar uitdrukkelijk toestemming voor geven. Kwakzalvers storen zich niet aan die regel. Hun reclame is een listige mengeling van waarheden, halve waarheden en leugens, en vooral getuigenissen van 'tevreden klanten'.

Om enigszins te kunnen bepalen of een theorie of behandeling naar het rijk der fabelen (i.e. de kwakzalverij) verwezen kan worden, volgen hieronder enkele criteria aan de hand waarvan men de graad van betrouwbaarheid van een behandeling kan inschatten. Ik noem dit scorelijstje de kwakdetector. Hoe meer punten behandelingen scoren op deze vragenlijst, des te verdachter ze zijn. Moge de kwakdetector u een hoop ellende besparen. ●

De kwakdetector:

De methode

- De methode is ongevaarlijk en heeft geen bijwerkingen
- De methode is 'natuurlijk'
- De methode baseert zich op oude kennis, uit exotische streken of van 'natuurvolkeren'
- De methode behandelt de 'diepere oorzaak'. De behandelaar heeft de oorzaak van kanker ontdekt (een bacterie, een schimmel, een parasiet...)
- De methode ontgift het lichaam
- De methode herstelt het evenwicht
- De methode is een revolutionaire vernieuwing
- De methode is gebaseerd op geheime formules
- De methode is individueel en holistisch
- De methode helpt ook nog tegen AIDS, allergie, chronische vermoeidheid, is verjongend, enzovoort

De resultaten

- De behandelingen bieden een wonderbaarlijke genezing
- De gewone dokters begrijpen er niets van en staan versteld
- De reguliere dokters hadden de patiënt opgegeven

De bewijsvoering

- De bewijsvoering is enkel gebaseerd op getuigenissen
- De bewijsvoering geschiedt gewoonlijk inductief, namelijk van specifiek naar algemeen
- Bewijs in klassieke medisch-wetenschappelijke tijdschriften, of een vermelding in *Medline* of *Cochrane-database* ontbreekt. Let op: soms worden ter ondersteuning wetenschappelijke artikelen aangehaald, maar meestal staat er iets heel anders in die artikelen
- Het bewijs staat in een boek, dat vaak mee te koop wordt aangeboden.

Overigens zij opgemerkt dat het kwakzalversidoom doorspekt is met woorden als 'paradigma', 'kwantumfysica', 'vibraties' en 'kosmische energie'.

De evaluatie van concurrerende behandelingen

- De wetenschappelijke geneeskunde wordt allopathie genoemd
- De methode wordt verketterd door de wetenschap
- De medische industrie zwerft samen, omdat de voorgestelde behandeling haar voortbestaan in gevaar brengt. De reguliere, *evidence based*, geneeskunde wordt verdacht gemaakt
- De uitvinder is een genie, miskend door de reguliere wetenschap

Prof. Dr. W. Betz, arts, is bestuurslid van

Skepp en verbonden aan het Centrum voor Huisartsgeneeskunde van de Vrije Universiteit Brussel.